

Mõisnikepaari Arvo ja Aiki Haugi viis

JAANUS KULLI

jaanus.kulli@ohtuleht.ee

„Küsisin abikaasa Aiki käest, kas ta on valmis saama mõisaprouaks, mille peale ta vastas, et peab valdused esmalt üle vaatama,“ meenutab Arvo Haug (85) päeva, millest sai endise psühhiaatri ja poliitiku uus teetähis.

„Hüppasime autosse, aga enne kohalejõudmist tegin korraks peatuse Aruküla varemtes õigeusu kiriku juures. Auto juurde tagasi jõudes vaatan, et naine väriseb ja on näost täiesti kaame. Küsides arglikult, et kas ma mõisa kohta luiskasin ning olen hoopis kiriku ostnud,“ meenutab Arvo muiates ühte kõledat kevadpäeva aastal 2007, mil liisk langes ning ees terendas ärev teadmatus.

Loomulikult mäletab seda päeva ka Aiki. Kuid oma rakursist: „Ühel päeval viis Arvo mind autoga sõitma, et tahab midagi näidata. Jõudsime Aruküla õigeusu kiriku juurde. Arvo parkis auto ära ja mul hakkas peas kerima, et püha taevas, mees on kiriku ostnud. Ma küll ei öelnud sõnakestki ja ega ka Arvo midagi seletanud ega selgitanud, enne kui Peningi mõisa ette keerasime.“

Mõis oli kohutavas seisukorras, Aikil ei unune surmatunnini esimene emotsioon Peningist. „Kõik oli räämas ja katki. Sisse me ei pääsenudki. Uksepraovahelt avanes veelgi trööstitum vaade: esimene korrus oli rämpsu täis, laetalad alla kukkunud, pilt oli ääretult kurb. Ja park võsaka kasvanud. Rõõmustamiseks polnud vähimatki põhjust. Krooniks juhtus olema veel külm ilm. Nii et minu ainus mõte oli rutem koju saada.“

Esimeseks ürituseks, mille Aiki ja Arvo mõisas korraldasid, olid talgud. Selle nimi oli „Teeme ära“ ja kohale tulid pere sõbrad ning isegi mõned kontvõõrad. „Kokku oli siin umbes sada viiskümmend inimest,“ mäletab Aiki. „Tegime ukseid lahti ja ees avanev pilt lõi pahviks: prahti oli kaelast saadik. Nii saime tehtud esimese suure koristuse. Mis meenutas natuke Augeiase talide puhastamist. Meie tassisime eesuksest rämpsu välja, aga külarahvas tõi tagauksest prahti juurde.“

Aastad on läinud ja viimasel ajal on talgud Peningi mõisas asendunud kontsertide ja teatrietendustega. „Mil ma tõesti olen saanud ennast tunda natuke ka mõisaprouana,“ muigab Aiki. „Siis panen pika kleidi selga ja olen mõisaproua. Aga igapäevaselt oleme me selles mõisas ikka töölisel.“

Õnnetused ühendavad

Aiki ja Arvo abiellusid uue millenniumi esimesel tunnil. See oli mõlemale teine abielu, kusjuures paari esimesed abikaasad olid surnud. Aiki on aastate eest ajakirjanduses tunnistanud, et õnnetused ühendavad.

„Meil mõlemal on elus olnud pikki raskeid aegu,“ pihtis ta 23 aasta eest Õhtulehele. Nimelt jäi Aiki poeg Allan kolmeaastaselt pimedaks. Pärast seda, kui Allanit opereerinud arst tuli pisikest patsienti vaatama lubatud järgmise päeva asemel alles kolm päeva

ARVO JA AIKI HAUG: Peningi mõisa ees 13. juulil 2023.

PENINGI INTERJÖÖR: Ajastutruud mööblit, põhiliselt 18. sajandist, on Arvo hankinud erinevaid teid pidi. „Mitte ühtegi mööblitükki pole siia muretsetud täishinnaga,“ täpsustab ta.

Arno Saar

MEESTE MAAILM: Arvo Haug ja tema 1927. aasta mudel Overland Willys Whippet.

hiljem, mistõttu poiss nende päevade jooksul pea täielikult nägemise kaotas. „Lõikusejärgsete komplikatsioonide tõttu,“ selgitab Arvo nüüd. „Allan on täiesti pime, ta ei näe valgust ka mitte.“

Allani samuti arstist isa sai toimunud šoki, sest ei suutnud mõista, kuidas poega opereerinud kolleeg võis teha sellise saatusliku vea. Ta närvid ütlesid üles, millele järgnes alkoholism

kuni kurva lõpuni. „Ja kui ta suri, oli mul tõesti päris raske,“ tõdes Aiki toona.

Traagiline oli ka Arvo esimese abikaasa surm. „Ta põdes sklerodermiat, väga rasket haigust, mis lihtsustatult öeldes tähendab, et inimene, alates sõrme- ja varbaotstest, hakkab kokku kuivama, kusjuures see kõik on seotud ka veel valuga,“ selgitab Arvo nüüd. „Mistõttu tuli sõrme- ja varbaotsad amputeerida. Ilmselt on see haigus seotud kuidagi pärilikkusega, sest hiljem läks ka Pille-Brigitta õde teise ilma sama haigusega, kuigi ta põdes seda hoopis teistmoodi.“

Juba 30. aastates Allan elab Aiki ja Arvoga koos, kuid saab Arvo sõnul endaga suurepäraselt hakkama. „Mina väidan, et see, kes kasvatab, on ka isa,“ vih-

jab Arvo, et Allan on talle kui lihane poeg. „Viimasel ajal ei kuule ma muud, kui et peres räägib üks või teine vanem, et „minu laps“ ja „sinu laps“. Ma ei saa sellisest suhtumisest aru,“ on ta siinkohal resoluutne.

Mõis neelab kogu vaba aja ja raha

Allanit on ta aga kasvatanud oma parimate teadmiste vaimus. „Kui sa invaliidile pressid peale oma head tahet, vaatab ta, et kui kõik mind nii väga aida tahavad, las nad siis aita. Mis tähendab, et ta õpibki olema abitu. Mistõttu oleme üritanud, et Allani oleks kogu aeg ees aed, millest tuleb üle hüpata. Ja ta on sellega siiani väga hästi hakkama saanud,“ tõdeb Arvo.

Kui pea veerandsaja aasta eest said Aikit ja Arvot ühendavaks jõuks suuresti kogetud eluvalu-pustused, siis praegu ühendab neid lisaks vastastikusele armastusele kirg Peningi mõisa vastu.

Arvo ostis Peningi mõisa ühe Soomes elava ameeriklase käest. 18. sajandi teisel poolel von Baranoffide ehitatud kahekorruseline hilisbarokne peahoone põletati 1905. aastal maha, järele jäid vaid seinad.

„Hullus kui maniakaalne erutsuseisund on mulle kui psühhiaatrile väga tuttav,“ muigab endine Tallinna vabariikliku psühhoneuroloogiahaigla peaarst, vastates küsimusele, mis hullus mitte enam esimeses nooruses meest tabas, kui ta võttis kätte ja hakkas ühel ilusal päeval mõisaomanikuks, teades, ku-

